

УДК 342.721:314.7

**MODERN APPROACHES TO FIGHTING AGAINST ILLEGAL
MIGRATION IN THE EUROPEAN UNION****СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПРОТИДІЇ НЕЛЕГАЛЬНІЙ МІГРАЦІЇ В
ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ****Yaroshenko O.I. / Ярошенко О.І.**

ORCID: 0000-0001-6929-2839

*National academy of Security service of Ukraine,**Kyiv, M.Maksymovycha, 22, 03022**Національна академія СБ України,**м. Київ, М.Максимовича, 22, 03022*

Анотація: В статті розглянуті сучасні підходи до протидії нелегальній міграції країн-членів ЄС. Зокрема проаналізовано нормативну базу та організаційні структури які були покликані реалізовувати міграційну політику ЄС на початок кризи 2013-14 років. Розглянуто кроки по підвищенню ефективності протидії нелегальній міграції на фоні щорічного збільшення кількості нелегальних мігрантів. Автор дійшов висновку про необхідність тісної інформаційної взаємодії між уповноваженими суб'єктами та поглиблення співпраці з країнами – сусідами ЄС.

Ключові слова: нелегальна міграція, Європейський союз, біженці, торгівля людьми, країни-сусіди ЄС.

Вступ. Останнім десятиліттям особливої гостроти набуває для країн-членів Євросоюзу набуває нова, доволі серйозна проблема – навала значної кількості біженців (в основному – нелегальних мігрантів) з країн Сходу та Африки, які долають тисячі кілометрів для того, щоб перетнути кордони європейських держав та шукати кращої долі в одній із країн Євросоюзу. Як засвідчила практика, відповідні європейські структури виявилися не готовими конструктивно та оперативно вирішувати проблеми, пов'язані із цими міграційними процесами. У зв'язку із цими новітніми викликами, які стають щораз гострішими та потребують нагального вирішення, європейський політикум (зокрема, Єврокомісія) шукає шляхи виходу із ситуації, що складається.

Виклад основного матеріалу. Як свідчать сучасні дослідження, ще у середині 2014 р. Європейський Союз зіткнувся із серйозною проблемою в межах регулювання міграційної політики – необхідно розробити нові принципи та механізми організації та реалізації імміграційної політики для забезпечення реалізації прав та свобод людини. Водночас нагальною проблемою було вирішення наявної проблеми збільшення мігрантів із Сирії та країн Африки, що мали статус біженців. Більше ніж половина іммігрантів у ЄС протягом 2015–2016 рр. – біженці з Сирії, Афганістану та Іраку. Вони тікають із зон ведення військових дій та мігрують у пошуках кращого життя. Такі біженці не підпадають під програми розвитку, оскільки розвиток не може припинити громадянські війни й ліквідувати тероризм, але деякі ініціативи цих програм були запропоновані з метою надання таким біженцям належних умов для життя в сусідніх країнах, що приймають. Історично склалося два типи потоки мігрантів, що паралельно існують. Перша група – це економічні мігранти, які

переміщувалися в країни Європи протягом останніх кількох десятиліть, а друга – біженці, які переміщуються в Європу тими самими шляхами, що й економічні мігранти [1].

За оцінками фахівців, за останні 5 років із загального числа мігрантів, які прибули до країн ЄС, менше 10-12% щороку склали легальні мігранти. Слід зауважити, що лівову частину мігрантів складають особи, які намагаються проникнути в ЄС протиправним (нелегальним) шляхом. Кримінальні структури, які займаються незаконним переправленням мігрантів через кордони, а також торгівлею людьми. За оцінками міжнародних експертів, дохід від цієї протиправної діяльності становить щонайменше 10 млрд доларів на рік, що лише незначною мірою поступається доходам від незаконної міжнародної торгівлі зброєю та наркотиками [2].

Характеризуючи загальноєвропейську систему протидії нелегальній міграції, доцільно зауважити, що з 2004 р. функціонує Європейське агентство з управління оперативним співробітництвом на зовнішньому кордоні (European Agency for the Management of Operational Cooperation at the External Borders of the Member States of the European Union FRONTEX), основними завданнями якого є координація спільних дій на зовнішньому кордоні, навчання персоналу, аналіз ризиків та прогнозування міграційної ситуації, розподіл ресурсів і надання допомоги країнам-членам, що стикаються з масовим прибуттям нелегальних мігрантів [3]. Наприкінці минулого десятиліття вказаним агентством було запропоновано т.зв «дорожню карту» щодо поступового розвитку Європейської системи контролю кордонів, яка мала б функціонувати як механізм обміну інформацією та співпраці між уповноваженими суб'єктами країн-членів Євросоюзу, відповідальними за прикордонний контроль, та Європейським агентством з управління оперативним співробітництвом на зовнішньому кордоні на тактичному, оперативному та стратегічному рівнях. Така взаємодія мала на меті сприяти посиленню внутрішньої безпеки Європейського союзу в цілому та всіх країн-членів зокрема, шляхом запобігання злочинності на кордонах, зменшення кількості бажаючих нелегально перетнути європейські кордони та кількість постраждалих внаслідок перетину моря (в першу чергу – Середземного, для мігрантів з країн Північної Африки) для того, щоб дістатися берегів Євросоюзу.

Доцільно згадати у вказаному контексті, що з 2006 року Шенгенським кодексом охорони кордону було визначено спільні для європейських країн правила контролю на зовнішньому кордоні [5]. Цей нормативний документ регламентує спрощений перетин кордону особами, які мали статус легального проживання в Європі. У свою чергу цим документом посилювалися жорсткі вимоги до біженців, які бажали чи уже здійснили нелегальний перетин кордонів європейських держав. В розвиток положень Шенгенської угоди, у 2008 році було створено Візову інформаційну систему, яка надає можливості країнам-членам оперативно здійснювати обмін інформацією щодо шенгенських віз [6]. Поряд із створенням згаданих інституцій на рівні Євросоюзу було прийнято кілька директив, покликаних: врегулювати діяльність перевізників та накладати санкції на тих, які нелегально транспортують біженців на територію

Європи, а також контролювати аероперевізників стосовно їх зобов'язання надавати інформацію про пасажирів. Крім того, у 2008 році була прийнята директива про спільні стандарти та процедури повернення нелегальних мігрантів [4], яка набула чинності у 2010 році. Норми цього документу повинні були сприяти добровільному поверненню нелегалів на батьківщину.

Втім, все вищезгадане не допомогло Європейському союзу належним чином відреагувати на новітні міграційні виклики і загрози, які набули катастрофічного обсягу у 2014 році (і тривають донині) та загрожують не тільки усталеному правопорядку, а й політичній єдності всередині ЄС.

З метою реагування на новітні загрози, Європейською комісією починаючи з 2015 року було запропоновано ряд кроків, направлених на боротьбу з нелегальною міграцією. Зокрема, запропоновано втричі збільшити фінансування операцій прикордонного патрулювання "Тритон" і "Посейдон" в 2015 і 2016 роках - до 89 млн євро. Також запроваджувалися надзвичайні заходи для допомоги державам-членам ЄС, які зіткнулися з несподіваним припливом мігрантів (Іспанія, Італія, Греція) – шляхом створення тимчасового механізму розподілу для осіб, які чітко потребують міжнародного захисту в рамках ЄС (наприклад розподіл 20 тисяч мігрантів, які потребували міжнародного захисту в Європі, з виділенням додаткового фінансування в 50 млн. євро на 2015 і 2016 роки).

Також було розроблено і запущено Операцію спільної політики безпеки і оборони (CSDP) в Середземному морі для боротьби з перевізниками нелегальних мігрантів відповідно до норм міжнародного права, Єврокомісією були розроблені додаткові ініціативи, засновані на чотирьох аспектах, для поліпшення процесу управління міграцією, зокрема:

- зниження стимулів для нелегальної міграції, зокрема, шляхом включення європейських офіцерів з міграції в делегації ЄС у ключових третіх країнах; внесення змін у правову основу нової програми швидкого повернення, узгодженої з прикордонним агентством ЄС (Frontex); нові заходи, які зроблять нелегальне перевезення людей дуже ризикованим; усунення ключових причин нелегальної міграції шляхом розвитку співробітництва та гуманітарної допомоги.

- управління кордонами - порятунок життів і забезпечення безпеки зовнішніх кордонів, зокрема, шляхом зміцнення ролі і потенціалу Frontex; допомога у зміцненні потенціалу третіх країн у сфері управління їх кордонами; подальше об'єднання, в разі необхідності, деяких функцій берегової охорони на рівні ЄС.

- удосконалення політики надання притулку: пріоритетом є забезпечення повної та послідовної реалізації спільної європейської системи надання притулку, зокрема шляхом сприяння надання систематичної ідентифікації та відбитків пальців.

- запровадження нової концепції політики легальної міграції: акцентування на підтримці іміджу Європи, де є демографічний спад, як привабливого місця для мігрантів, зокрема, шляхом модернізації схеми Blue Card, максимізації вигод від міграційної політики, в тому числі шляхом забезпечення більш

дешевих, швидких і безпечних грошових переказів.

Слід вказати на те, що в зазначених вище заходах практично не приділяється уваги співробітництву з країнами-сусідами ЄС, що на нашу думку значно знижує ефективність заходів із протидії нелегальній міграції.

Висновки: Розглянувши правові та управлінські механізми, які діяли в Європейському Союзі на час загострення міграційної кризи (2013-2014 роки), нами вказано, що в якості реагування відповідними структурами були розроблені новітні процедури задля удосконалення протидії (в першу чергу нелегальній) міграції. Загалом автор доходить висновку, що протидія нелегальній міграції потребує комплексного підходу, системності у здійсненні відповідних заходів уповноваженими суб'єктами, налагодження між ними дієвої взаємодії, координації і міжнародного співробітництва, що найбільш ефективно реалізується у рамках загальнодержавних програм, в тому числі і з країнами – сусідами ЄС.

Література:

1. Пак Н. А. Міграційна політика Європейського союзу: проблеми і перспективи / Н.А. Пак. // Вісник Харківського національного університету імені В. Каразіна. – 2017. – с. 54–57.

2. Міграційна політика: глобальний контекст та українські реалії: монографія / О.А. Малиновська. – К. : НІСД, 2018. – 472 с.

3. Council Regulation (EC) No 2007/2004 of 26 October 2004 establishing a European Agency for the Management of Operational Cooperation at the External Borders of the Member States of the European Union. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/ALL/;jsessionid=dTQ7T5rP1QTgVHypXpy1lQ9dXpH0c112nHrcypTGB9RRl0m7ZYfy!-1287784730?uri=CELEX:32004R2007>

4. Directive 2008/115/EC on common standards and procedures in Member States for returning illegally staying third-country nationals. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:348:0098:0107:EN>

5. Regulation (EC) No 562/2006 of the European Parliament and of the Council of 15 March 2006 establishing a Community Code on the rules governing the movement of persons across borders (Schengen Borders Code). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/ALL/;jsessionid=2wDbT5sTNvwK1zPD1qd6kwsB7nLghQJWjmJ693lpsjDJFc2vDvLc!-1287784730?uri=CELEX:32006R0562>.

6. Regulation (EC) No 767/2008 of the European Parliament and of the Council of 9 July 2008 concerning the Visa Information System (VIS) and the exchange of data between Member States on short-stay visas (VIS Regulation). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/ALL/?uri=CELEX:32008R0767>

References:

1. N. Pak (2017) European Union migration policy: problems and perspectives. *Kharkiv National University Annual Review*, 54-57.
2. O. Malynovska (2018) Migration policy: global context and Ukrainian reality. *NISS*, 472 p.
3. Council Regulation (EC) No 2007/2004 of 26 October 2004 establishing a European Agency for the Management of Operational Cooperation at the External Borders of the Member States of the European Union. URL: <http://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/ALL/?;jsessionid=dTQ7T5rP1QTgVHypXpy1lQ9dXpH0c112nHrcypTGB9RR10m7ZYf!-1287784730?uri=CELEX:32004R2007>
4. Directive 2008/115/EC on common standards and procedures in Member States for returning illegally staying third-country nationals. URL: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:348:0098:0107:EN>
5. Regulation (EC) No 562/2006 of the European Parliament and of the Council of 15 March 2006 establishing a Community Code on the rules governing the movement of persons across borders (Schengen Borders Code). URL: <http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/ALL/?;jsessionid=2wDbT5sTNvwK1zPD1qd6kwsB7nLghQJWjmJ693lpsjDJFc2vDvLc!-1287784730?uri=CELEX:32006R0562>
6. Regulation (EC) No 767/2008 of the European Parliament and of the Council of 9 July 2008 concerning the Visa Information System (VIS) and the exchange of data between Member States on short-stay visas (VIS Regulation). URL: <http://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/ALL/?uri=CELEX:32008R0767>

Abstract: *In the last decade, the emergence of a serious problem for EU member states is a new, rather serious problem - the invasion of a large number of refugees (mostly illegal migrants) from the countries of the East and Africa, which overcome thousands of kilometers in order to cross the borders of European states and seek a better life in one of the countries of the European Union. According to modern studies, in the middle of 2014 the European Union faced a serious problem within the framework of migration policy regulation - it is necessary to develop new principles and mechanisms for the organization and implementation of immigration policy to ensure the realization of human rights and freedoms. At the same time, an urgent problem was solving the current problem of increasing the number of refugees from Syria and Africa. More than half of the immigrants in the EU during 2015-2016 are refugees from Syria, Afghanistan, and Iraq. The European Union will respond appropriately to the latest migration challenges and threats that have become catastrophic in 2014 (and continue to this day) and threaten not only the established rule of law but also political unity within the EU. In order to respond to the latest threats, the European Commission has been proposing a series of steps to combat illegal migration since 2015. Considering the legal and managerial mechanisms that operated in the European Union at the time of the intensification of the migration crisis (2013-2014), we have indicated that, as a response, the relevant structures have developed the latest procedures to improve the counteraction (first of all illegal) migration. In general, the author concludes that counteraction to illegal migration requires an integrated approach, systematic implementation of appropriate measures by authorized actors, establishment of effective cooperation, coordination and international cooperation between them, which is most effectively implemented within the framework of national programs, including with countries - EU neighbors.*

Key words: *illegal migration, European Union, refugees, trafficking in human beings, EU neighbors.*